

БИТВА ПІД БАТОГОМ

Битва під Батогом -- 22 – 23 травня (1 — 2 червня) 1652 р. — битва союзної армії Війська Запорозького і Кримського Ханства під проводом Богдана Хмельницького проти війська Речі Посполитої під командуванням М. Калиновського.

Відбулася під горою Батіг біля сучасного села Четвертинівки Тростянецького району на Вінниччині.

314- Радняный О.

В

чисельність співвідношення сторін

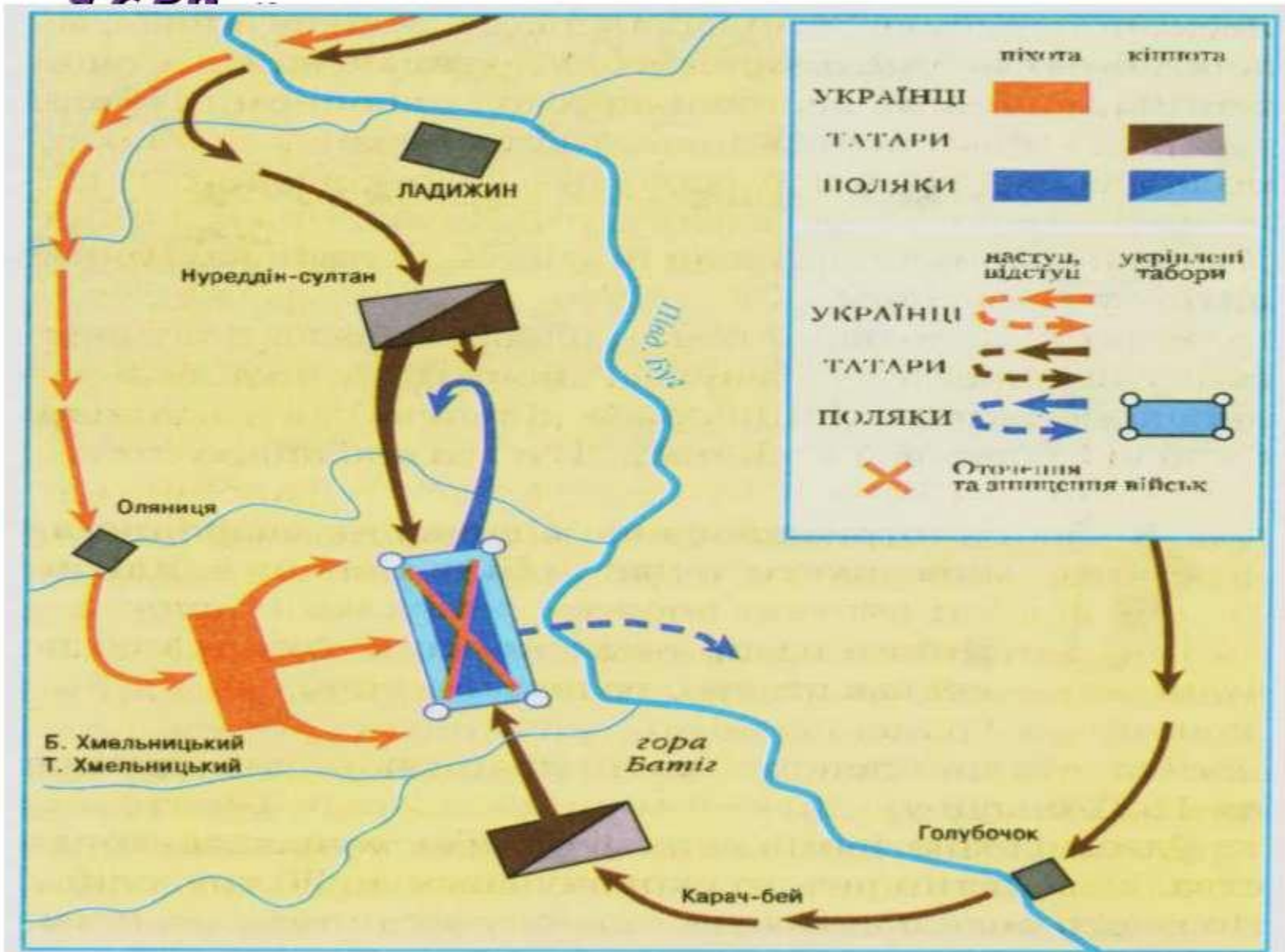
35 тис. чоловік зі сторони України
(серед них близько 20 тис. татар) і
35 тис. (зі слугами) поляків.
Розгром поляків був повний.
22 травня передові частини Тимоша
й татар зав'язали бій з поляками.



БИТВА ПІД БАТОГОМ



Битва під Батогом 22-23 травня 1650



Місце батозької битви в розгортанні національно-визвольної боротьби





Битва під батогом

Хід битви

22 травня (1 червня) козацькі війська і кримсько-татарські загони переправилися через Буг, непомітно підійшли до польського табору в урочищі Батога між річками Буг і Соб. З північного заходу до табору підійшов передовий татарський полк, польська кіннота першою вдарила по татарам. Поляки вибили татар з поля; потім підійшли великі татарські сили і змусили поляків відступити до своїх позицій. Кавалерійські дії тривали протягом цілого дня. За ніч козаки зуміли щільно оточити ворожий табір з усіх боків. Із заходу підійшли головні сили запорізького війська, і вранці 23 травня (2 червня) почався генеральний штурм польського табору.

З півдня атакувала татарська кіннота. Козацьке військо після багатогодинного запеклого бою подолато опір противника і увірвалося в його табір. Польська кіннота заметушилася, почала підготовку до втечі. Помітивши це, Мартін Калиновський наказав німецьким піхотинцям відкрити вогонь по втікачам. Козацька і татарська кіннота переслідувала втікачів, нищила або брала їх в полон. Тимофій наказав підпалити копиці сіна, щоб висвітлити поле бою. Оволодівши центром табору, козаки пішли на приступ редутив, де закріпилися німецькі найманці і до заходу сонця захопили їх. Полякам вдалося протриматися довше, але після прориву їхньої оборони козаками Івана Богуна результат битви був вирішений. Армія Речі Посполитої була розгромлена, сам Мартін Калиновський разом з сином Самуелем Єжи загинули. Також загинули комендант німецької піхоти Зигмунд Пшиємський, брат майбутнього короля Яна III Собеського Марек та інші шляхтичі. Польща втратила вбитими 8000 добірних воїнів, більшість з яких були вбиті під час наступної за битвою масової страти полонених. Врятуватися від погрому вдалося не більше 1500 польської кінноти

- Современник-шляхтич так описав хід цієї битви:

«На другий день ... близько полудня нас атакував сам Хмельницький з такими великими силами, що ми не могли протриматися і однієї години. Нас оточили з усіх боків, орда рубала шаблями, а козаки так захопили табір, що наше військо було буквально стерто з лиця землі ».

Гетьману Калиновському в битві була відрубана голова. Знайдену на поле бою цю голову приніс Хмельницькому якийсь татарин. Під Батогом навечно залишилося близько 8 тисяч добірних польських солдатів і більше половини крилатих гусар Речі Посполитої.

Кілька тисяч шляхтичів врятувалися втечею.

Решта ж потрапили в полон.

Ходили легенди, що козаки дуже жорстоко розправилися з невільниками. Нібито вони викупили всіх полонених у татар для того, щоб влаштувати масову розправу.



Наслідки перемоги під Батогом

-- перемога козацького війська під Батогом була відплатою за поразку під Берестечком

-- вона сприяла розгортанню повстання на Брацлавщині та Чернігівщині проти відновленої польської влади

-- загарбники мусили рятуватися й залишити землі Гетьманщини, західні кордони якої знову встановилися по берегах р. Случі, як передбачав Зборівський договір 1649 р.

-- внаслідок нового спалаху визвольної боротьби у травні-червні 1652 р. відновилася влада гетьманського уряду, й козацька Україна знову здобула незалежність, а також зміцнила своє військове і політичне становище

-- Білоцерківський договір утратив чинність

- Вона підняла дух народу, зміцнила його волю до боротьби і перемоги. Україна знову повстала: всюди запалали панські замки і маєтки. Десятки тисяч селян поповнили армію Богдана Хмельницького, яка продовжила свій переможний похід.
 - Показала полякам, що їм ще рано вважати закінченим «упокорення» України.
 - Ця перемога істотно вплинула на хід українсько-московських переговорів (а вони велися на протязі всієї війни) про надання Б. Хмельницькому допомоги з боку Москви.
 - Серед поляків настав стан, близький до паніки.

- Эта победа почти свела к нулю все то, чего добились поляки после Берестечка.

Цю перемогу Хмельницького порівнювали з перемогою Ганнібала над римлянами під Каннами (216 рік до нашої ери).

Козаки отримали переконливий військовий реванш за Берестечко.

А Хмельницький продемонстрував свій блискучий талант полководця.